

Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard

Passende beoordeling in het kader van de
natuurbeschermingswet 1998, artikel 19j

projectnr 258390
revisie 01
11 april 2014

Opdrachtgever

Gemeente Heerhugowaard
mevr. I. Zwollo
Postbus 390
1700 AJ Heerhugowaard

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
11 april 2014	eind-concept	M. Visser- Poldervaart 	A. van Dongen

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

ir. M. Korthorst
drs. M. Visser-Poldervaart

Datum van uitgave:

11 april 2014

Contactadres:

Monitorweg 29
1322 BK Almere
Postbus 10044
1301 AA Almere Stad

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

blz.

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Doel en vraagstelling	4
2	Voorgenomen Bestemmingsplan Buitengebied.....	7
2.1	Beschrijving plangebied.....	7
2.2	Uitgangspunten voor het voorgenomen bestemmingsplan	8
3	Natura 2000-gebieden	13
3.1	Te beschouwen Natura 2000-gebieden	13
3.2	Eilandspolder.....	14
3.3	Schoolse Duinen.....	14
3.4	Noordhollands Duinreservaat	14
3.5	Abtskolk & De Putten	14
3.6	Basisinformatie Natura 2000-gebieden.....	14
4	Selectie van effecten voor nadere uitwerking (voortoets).....	16
4.1	Agrarische activiteiten.....	16
4.1.1	Oppervlakteverlies en versnippering	16
4.1.2	Verstoring	16
4.1.3	Verontreiniging.....	16
4.1.4	Verdroging	17
4.1.5	Bewuste verandering van soorten	17
4.1.6	Verzuring en vermesting via de lucht.....	17
4.2	Ontwikkelingsmogelijkheden voor glastuinbouw	23
4.3	Ontwikkelingsmogelijkheden voor wonen	23
4.4	Ontwikkelingsmogelijkheden recreatie en toerisme.....	23
4.5	Overige ontwikkelingsmogelijkheden: Duurzaamheid.....	23
4.6	Conclusie relevante effecten.....	23
5	Nadere beschouwing stikstofdepositie	25
5.1	Achtergronddepositie.....	25
5.2	Ecologische gevolgen.....	26
5.3	Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en gevoeligheid voor stikstofdepositie	27
5.4	Gevoeligheid van habitats voor stikstofdepositie en het belang van andere factoren.....	27
5.5	Ontwikkelingsmogelijkheden bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard	28
5.6	Programmatie aanpak stikstof	30
5.6.1	Toekomstige ontwikkelruimte.....	30
5.6.2	Eilandspolder.....	31
5.7	Cumulatie	31
6	Conclusies en aanbevelingen	32
6.1	Aanbevelingen	32
	Referenties	34

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Heerhugowaard is voornemens een geactualiseerd bestemmingsplan op te stellen voor het buitengebied van de gemeente. Dit bestemmingsplan beslaat het deel van het grondgebied van de gemeente Heerhugowaard buiten de kern.

De actualisering van het bestemmingsplan wordt ingegeven door enerzijds de noodzaak om regelmatig de bestemmingsplannen te actualiseren en anderzijds door de wens om ontwikkelingen in de landbouw, nieuw beleid en nieuwe regelgeving in het bestemmingsplan te verwerken. Het geactualiseerde bestemmingsplan vervangt het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1998 inclusief de partiële herzieningen ervan.

Omdat binnen het voorgenomen bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt die qua omvang vallen onder de m.e.r.-(beoordelings-)plicht, is het noodzakelijk om een plan-MER op te stellen. Bovendien is een plan-MER noodzakelijk in verband met het opstellen van een passende beoordeling in het kader van de natuurbeschermingswet. Het plan-MER dient ervoor om de milieu-informatie te verschaffen die nodig is voor de verdere planvorming van het voorgenomen bestemmingsplan en voor de besluitvorming over het plan.

Het belangrijkste beleidsthema dat zal doorwerken in het nieuwe bestemmingsplan is het beleid inzake de landbouw. De wijze waarop de uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven de ruimte krijgt, is hierbij van groot belang. Ammoniakdepositie afkomstig van veehouderijen is een aspect wat in dit kader aandacht behoeft. De gemeente onderzoekt of meer ruimte kan worden gegeven voor de uitbreiding van bestaande grondgebonden bedrijven, waarbij tevens rekening moet worden gehouden met de waarden van het landschap en de natuur.

Met name de voorgenomen ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw maken het nodig om voor het bestemmingsplan een milieueffectrapport en een zogenaamde 'passende beoordeling' op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 op te stellen. Het voorliggende document is die passende beoordeling. Hieronder wordt uiteengezet wat dit begrip inhoudt. De passende beoordeling is onderdeel van het milieueffectrapport (plan-MER), maar is wel als zodanig te herkennen.

Hierboven is gezegd dat in de passende beoordeling met name het beleid inzake de landbouw van belang is. Hiermee is feitelijk al een voorschot genomen op de uitkomst van eerste stap van de beoordeling van mogelijke effecten op de zogenaamde Natura 2000-gebieden. In deze stap is voor alle ontwikkelingsmogelijkheden nagegaan of een passende beoordeling nodig is, vanwege hun kans op effecten op de Natura 2000-gebieden. In hoofdstuk 2 van dit document wordt verslag gedaan van deze stap.

1.2 Doel en vraagstelling

Omdat in de omgeving van de gemeente een aantal Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden (Natura 2000-gebieden) ligt en significant negatieve effecten niet bij voorbaat uit te sluiten zijn, moet op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voor het bestemmingsplan een passende beoordeling worden uitgevoerd. Dit volgt uit artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998, en de daaraan gerelateerde artikelen (zie kader).

Het doel van deze passende beoordeling is: *het in beeld brengen of het bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard negatieve effecten heeft of kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied van het bestemmingsplan. En of deze negatieve effecten significant zijn.*

Natuurbeschermingswet, 1998, Artikel 19j

1. Een bestuursorgaan houdt bij het nemen van een besluit tot het vaststellen van een plan dat, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ongeacht de beperkingen die terzake in het wettelijk voorschrift waarop het berust, zijn gesteld, rekening
 - a. met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied, en
 - b. met het op grond van artikel 19a of artikel 19b voor dat gebied vastgestelde beheerplan voor zover dat betrekking heeft op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid.
2. Voor plannen als bedoeld in het eerste lid, die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, maakt het bestuursorgaan alvorens het plan vast te stellen een passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, van dat gebied.
3. In de gevallen, bedoeld in het tweede lid, wordt het besluit, bedoeld in het eerste lid, alleen genomen indien is voldaan aan de voorwaarden, genoemd in de artikelen 19g en 19h.
4. De passende beoordeling van deze plannen maakt deel uit van de ter zake van die plannen voorgeschreven milieu-effectrapportage.
5. De verplichting tot het maken van een passende beoordeling bij de voorbereiding van een plan als bedoeld in het tweede lid geldt niet in gevallen waarin het plan een herhaling of voortzetting is van een plan of project ten aanzien waarvan reeds eerder een passende beoordeling is gemaakt, voor zover de passende beoordeling redelijkerwijs geen nieuwe gegevens en inzichten kan opleveren omtrent de significante gevolgen van dat plan.
6. Het eerste tot en met derde lid en het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op projectbesluiten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, onderdeel f, van de Wet ruimtelijke ordening.

In de passende beoordeling wordt de volgende vraag beantwoord:

Kunnen de ontwikkelingen die het voorgenomen bestemmingsplan mogelijk maakt, gelet op de instandhoudingsdoelstelling voor de relevante Natura 2000-gebieden, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in die gebieden verslechteren of een significant verstorend effect hebben op de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen?

Het is vervolgens aan de gemeente om te bepalen, hoe deze gevolgen in acht kunnen worden genomen. De passende beoordeling kan hiervoor wel suggesties doen.

Deze passende beoordeling is ingedeeld in twee onderdelen. Na een beschrijving van het bestemmingsplan (hoofdstuk 2) en van de te beschouwen Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 3) wordt in eerste instantie nagegaan of activiteiten waarop het bestemmingsplan zich richt negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van natuurgebieden binnen en in de omgeving van het plangebied van het bestemmingsplan Heerhugowaard (hoofdstuk 4). Vervolgens (hoofdstuk 5) wordt ingezoomd op het onderdeel stikstofdepositie, aangezien dat onderdeel in deze situatie de meeste impact heeft en de meeste aandacht verdient. Daarbij wordt ook ingegaan op de vraag of de gevolgen als significant moeten worden beschouwd.

Vogel- en Habitatrichtlijn, Natura 2000

De Europese Vogelrichtlijn (vastgesteld in 1979) heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten, hun eieren, nesten en leefgebieden en de bescherming van trekvogels wat hun broed-, rui- en overwinteringgebieden betreft en rustplaatsen in hun trekzones. De richtlijn kent twee sporen: algemeen geldende regels voor de bescherming van de soorten, die overal van toepassing zijn en de instelling (door de lidstaten) van speciale beschermingszones (de 'Vogelrichtlijngebieden') voor vogelsoorten die bijzonder kwetsbaar zijn. Na 1979 is de richtlijn nog diverse malen aangepast, maar hij is nog altijd van kracht.

In 1992 werd de Vogelrichtlijn aangevuld met de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn draagt bij aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Van zowel typen habitats als van soorten dieren en planten zijn lijsten opgesteld die in het kader van de richtlijn beschermd dienen te worden. Ook in deze richtlijn kunnen de genoemde sporen worden onderscheiden: enerzijds de algemene bescherming van bepaalde soorten, anderzijds de aanwijzing van speciale beschermingszones (de 'Habitatrichtlijngebieden').

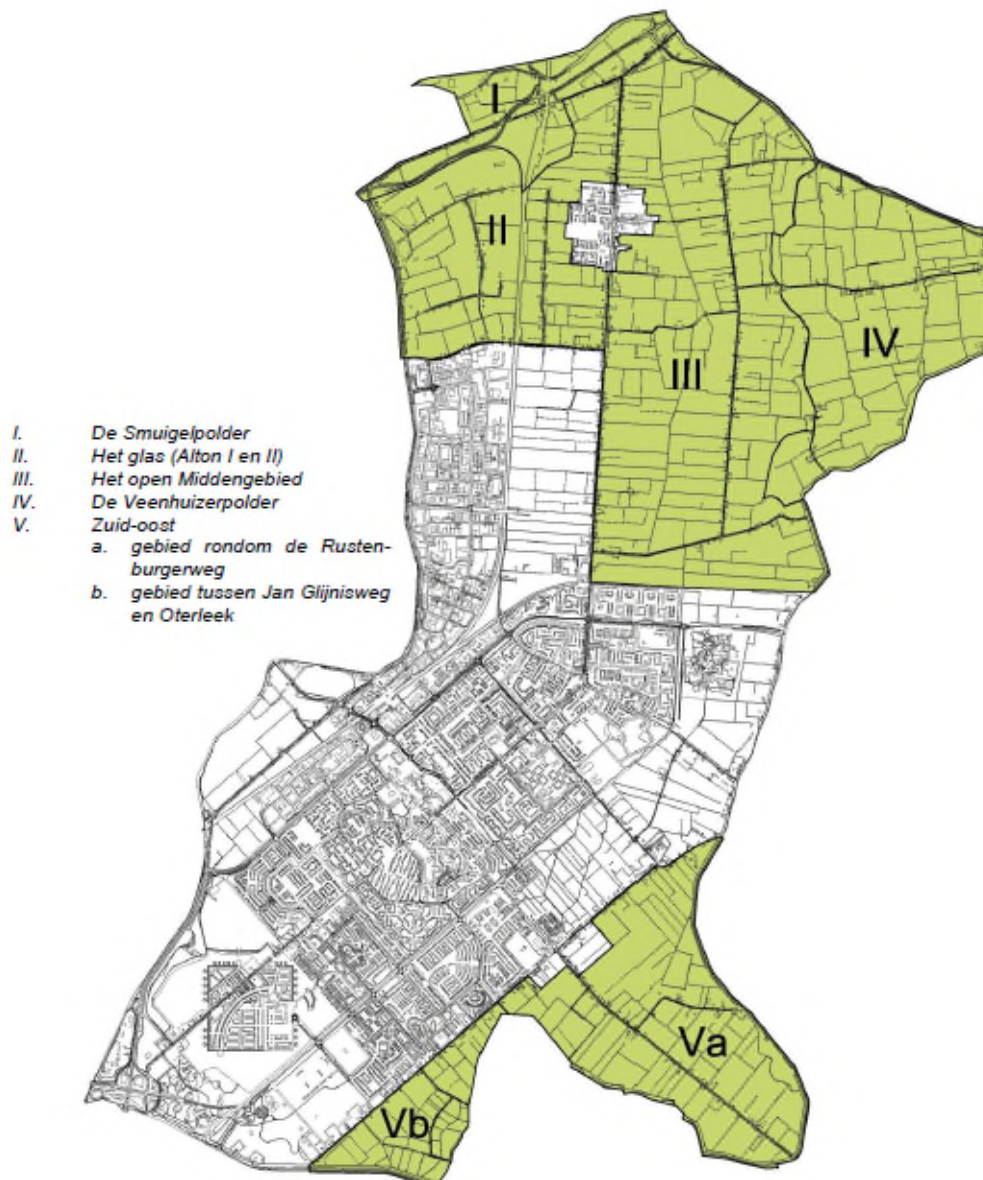
De speciale beschermingszones vormen samen een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden, dit netwerk wordt aangeduid als Natura 2000. Gezamenlijk vormen deze gebieden de hoeksteen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

In Nederland zijn de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vertaald in de Flora- en faunawet (voor de soortbescherming) en in de Natuurbeschermingswet 1998 (voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden). De aanwijzing van de vogelrichtlijngebieden is in het algemeen definitief. Voor de meeste Habitatrichtlijngebieden zijn de definitieve aanwijzingen nog niet tot stand gekomen. De bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998 omtrent het uitvoeren van een passende beoordeling zijn voor zowel de definitief als de niet definitief aangewezen gebieden van toepassing. De voorliggende Passende beoordeling is gebaseerd op de Ontwerp Aanwijzingsbesluiten van de betreffende gebieden.

2 Voorgenomen Bestemmingsplan Buitengebied

2.1 Beschrijving plangebied

De gemeente Heerhugowaard ligt in de provincie Noord-Holland. Dit bestemmingsplan beslaat een groot deel van het grondgebied van de gemeente Heerhugowaard buiten de kern. In figuur 2.1 is de ligging in het groen van het bestemmingsplan Buitengebied aangegeven.

Figuur 2.1 Plangebied, het gekleurde gebied beslaat het bestemmingsplangebied. (Bron: Concept Nota van Uitgangspunten).

2.2 Uitgangspunten voor het voorgenomen bestemmingsplan

Het voorgenomen bestemmingsplan zal het ruimtelijk kader bieden voor diverse functies en hun ontwikkelingsmogelijkheden. Hieronder worden de uitgangspunten samengevat. Voor nadere informatie wordt verwezen naar de Nota van Uitgangspunten voor het bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard.

Hoofduitgangspunt is dat de gebruiks- en bouw mogelijkheden die de geldende bestemmingsplannen en de verleende vrijstellingen / ontheffingen / afwijkingen bieden, worden (waar mogelijk en wenselijk) overgenomen in het nieuwe bestemmingsplan.

Deze paragraaf geeft per thema een opsomming van de uitgangspunten, ontwikkelingen en ontwikkelingsmogelijkheden die in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn voorzien.

Landbouw, met uitzondering van glastuinbouw

De agrarische bestemming geldt voor het grootste gedeelte van het bestemmingsplangebied. Er zijn in het buitengebied van Heerhugowaard 72 agrarische bedrijven (exclusief glastuinbouw). De belangrijkste agrarische sectoren zijn de glastuinbouw, de veehouderij en de vollegrondstuinbouw. Glastuinbouw wordt apart beschreven in paragraaf 3.1.3. De gemeente acht het van belang de agrarische sector in stand te houden. Daarnaast is ook de landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het buitengebied belangrijk.

De agrarische sector wordt in het bestemmingsplan met 3 bestemmingen gediend: Agrarisch, Agrarisch met waarden en Agrarisch - 1. De bestemmingen Agrarisch en Agrarisch met waarden zijn bedoeld voor de gebieden waarin zich hoofdzakelijk grondgebonden agrarische bedrijven bevinden. In deze paragraaf wordt alleen op het voornemen voor deze gebieden nader ingegaan. De bestemming Agrarisch - 1 wordt onder het kopje Glastuinbouw nader toegelicht.

Voornemen

Het voornemen bestaat voor wat betreft het thema landbouw uit de volgende onderdelen:

- Binnen het bestemmingsplangebied komen 5 intensieve veehouderijen voor. Het betreft pluimveehouderijen (3) en varkenshouderijen (2). Deze intensieve veehouderijen worden door middel van een aanduiding specifiek bestemd.
- Nieuwvestiging van agrarische bedrijven wordt beperkt voor grondgebonden agrarische bedrijven. Er is alleen nieuwvestiging mogelijk in de bestaande bebouwde linten langs de Middenweg, Rustenburgerweg en Veenhuizerweg. Daarbij dient een volwaardig, reëel agrarisch bedrijf binnen de gemeente Heerhugowaard gerealiseerd te worden. Nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is niet mogelijk.
- Huidige bouwvlakken worden één-op-één overgenomen uit het huidige bestemmingsplan. In deelgebieden III en IV is uitbreiding tot 2 ha. mogelijk via een wijzigingsbevoegdheid. In de overige gebieden kunnen agrarische bedrijven groeien tot 1,5 ha. Er is geen onderscheid in deze regeling voor grondgebonden agrarische bedrijven en intensieve veehouderijen.
- Binnen het bouwvlak mogen agrarische gebouwen worden gerealiseerd. Tevens zijn gebouwen mogelijk ten behoeve van de verwerking van agrarische producten van het eigen bedrijf en van andere bedrijven. De hoeveelheid te verwerken producten van andere bedrijven mag het eigen productieniveau niet overstijgen.
- De huidige regeling met een goot- en bouwhoogte van 6,5 en 9 meter wordt in het nieuwe bestemmingsplan gehandhaafd. Met een afwijkingsbevoegdheid wordt echter een verhoging van de goot- en bouwhoogte tot respectievelijk 7 en 12 meter mogelijk gemaakt.

- Het bestemmingsplan maakt nevenactiviteiten mogelijk door middel van een afwijkingsbevoegdheid. Het maximale oppervlakte voor nevenfuncties bedraagt 300 m². Kinderopvang wordt niet mogelijk gemaakt als nevenfunctie. Tevens is het niet toegestaan een tweede bedrijfswoning op te richten.
- In vrijkomende agrarische bebouwing kunnen kleinschalige bedrijvigheid, wonen, zorg en recreëren worden mogelijk gemaakt, evenals de huisvesting van (buitenlandse) werknemers.
- Biovergisting wordt in het bestemmingsplan toegestaan binnen de agrarische bestemming. De uitwerking ervan wordt in paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** nader toegelicht.
- Het bestemmingsplan bevat een omvormingsverbod (of omschakelingsverbod), waarmee omvorming van akkerbouw/tuinbouw naar veehouderij onmogelijk wordt gemaakt. Omvorming naar intensieve veehouderij is niet mogelijk door de specifieke aanduiding voor intensieve veehouderijen.
- De paardenfokkerijen hebben een agrarische functie en worden als grondgebonden agrarisch bedrijf gezien. De paardenfokkerijen zijn specifiek aangeduid in het bestemmingsplan. Het hobbymatig houden van paarden wordt bij de bestemmingen Agrarisch, Agrarisch met Waarden en Wonen in het buitengebied mogelijk gemaakt. Er zijn regels gebonden aan de uitvoering van paardenbakken en paddocks, zoals oppervlakte en het verbod om lichtmasten te plaatsen. Er kan per bouwvlak één paardenbak en één paddock gerealiseerd worden.
- In het vigerende bestemmingsplan is ruimte voor ondersteunend glas binnen het agrarische bouwvlak. De oppervlakte bedraagt 2.000 m² ondersteunend glas, met een mogelijkheid tot uitbreiding tot 4.000 m² in het gebied met de bestemming "Agrarisch". Dit wordt gehandhaafd in het nieuwe bestemmingsplan.
- Buiten het bouwvlak kunnen binnen de bestemmingen Agrarisch en Agrarische met waarden boog- en gaaskassen gerealiseerd worden met een hoogte tot 3 meter. Dit betreft tijdelijke voorzieningen

Scenario's

Bij de beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw is inzichtelijk gemaakt dat de toename van de veestapel in de gemeente Heerhugowaard beperkt is. Het bestemmingsplan maakt wel de vergroting van bouwvlakken mogelijk via afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden. Deze zijn bedoeld om de schaalvergroting in de agrarische sector mogelijk te maken. Schaalvergroting van het ene bedrijf zal namelijk gepaard gaan met het opheffen van een of meerdere andere bedrijven in verband met de noodzakelijke ruimte aan agrarische gronden ten behoeve van voer en mest.

Daarom neemt in het maximaal scenario de veestapel beperkt toe. De hoeveelheid glas kan op basis van het bestemmingsplan toenemen met de genoemde ruimte van ca. 120 ha. Tevens zijn biovergisters mogelijk op de agrarische percelen waarop een veehouder gevestigd is en kunnen 15 kampeerplaatsen en 2 trekkershutten op ieder agrarisch bouwvlak (m.u.v. glastuinbouwbedrijven) gerealiseerd worden.

In een realistisch scenario wordt uitgegaan van een gelijkblijvend aantal dieren. De grootte van de bouwvlakken wordt hier slechts gebruikt voor schaalvergroting, waarbij volwaardige bedrijven groeien en kleinere bedrijven stoppen. Dit scenario sluit aan bij de verwachte ontwikkeling in de landbouw die in paragraaf 3.3 van het plan-MER is geschetst. Van de realisatie van biovergisters is in het realistische scenario geen sprake, omdat deze vorm van energieopwekking met de afschaffing van de subsidie ervoor niet meer nieuw wordt gerealiseerd.

Ten aanzien van de glastuinbouw wordt in dit scenario uitgegaan van het beeld dat geschetst is in de notitie over de toekomst van de glastuinbouw ("(naar een duurzame) Toekomst van

de Glastuinbouw Heerhugowaard 2009-2015"). Uit deze toekomstverkenning blijkt dat met name in Alton mogelijkheden voor uitbreiding van glastuinbouwbedrijven bestaan. In het gehele gebied bestaan toekomstgerichte en niet-toekomstgerichte bedrijven. In Alton biedt deze combinatie de mogelijkheid voor uitbreiding van de toekomstgerichte bedrijven. Voor het verspreid liggende glas is deze ontwikkelingsmogelijkheid er niet op de bestaande kavel (deze biedt het bestemmingsplan overigens ook niet). Ook in 't Kruis ontbreekt de mogelijkheid voor wezenlijke groei. Daarmee geldt als realistisch scenario voor de ontwikkeling van de glastuinbouw dat beperkte uitbreiding in Alton wordt bereikt en dat in de overige gebieden geen verdere groei van de glastuinbouw optreedt. Aangezien de gasprijzen een belangrijk knelpunt vormen voor de glastuinders wordt er in het realistische scenario van uitgegaan dat energiebesparende en CO₂-reducerende maatregelen genomen worden.

Glastuinbouw

In Heerhugowaard is een glastuinbouwconcentratiegebied aanwezig: het Altongebied. Een tweede concentratie bevindt zich rond 't Kruis (deelgebied Vb). Daarnaast komt in de gemeente verspreid liggend glas voor. In totaal zijn ca. 40 glastuinbouwbedrijven aanwezig.

Voor glastuinbouw geldt in het voorgenomen bestemmingsplan de volgende regeling:

- Glastuinbouw is specifiek bestemd door middel van de bestemming Agrarisch - 1. Bestaande niet-glastuinbouwbedrijven worden wel toegestaan door een specifieke aanduiding.
- In het Altongebied is nog ruimte voor ruim 75 ha. nieuwe glastuinbouw (zie ook Figuur 2.2). Dit biedt ruimte voor het herstructureringsproject dat voor Alton is ingezet (provinciaal project).
- Binnen de bestemming Agrarisch - 1 is ook ruimte voor nevenfuncties conform de andere agrarische bestemmingen.
- Voor het verspreid liggende glas, inclusief de concentratie rond 't Kruis is ook de bestemming Agrarisch - 1 opgenomen.
- De uitbreidingsmogelijkheden voor het verspreid liggende glas worden ten opzichte van het huidige plan enigszins beperkt, door het verwijderen van een aantal aanwijzingen voor glastuinbouw. Buiten het glasconcentratiegebied bestaat nog een uitbreidingsruimte van ca. 45 ha.

Figuur 2.2 Uitbreidingsruimte glastuinbouwbedrijven.

De plannen voor het realiseren van een transportleiding voor CO₂ en warmte vanaf de Huisvuilcentrale in Alkmaar zijn voorlopig van de baan. Dit maakt daarmee geen onderdeel meer uit van het voornemen.

Wonen

In het buitengebied komen solitaire woningen en woningen in lintbebouwing voor. Een deel van deze woningen heeft een monumentale status of aanwijzing als karakteristiek. De monumenten zijn door middel van de Monumentenwet of Monumentenverordening beschermd.

Voor wonen geldt in het voorgenomen bestemmingsplan de volgende regeling:

- Nieuwbouw van woningen wordt niet toegestaan in het bestemmingsplan. Wel kan een agrarische bestemming omgezet worden in een woonbestemming, eventueel met gebruikmaking van de nieuwe mogelijkheid om plattelandswoningen te bestemmen (wijzigingsbevoegdheid).
- Voor de aan-, uit- en bijgebouwen zijn regels opgenomen ten aanzien van de omvang, breedte en ligging ten opzichte van de zijdelingse perceelgrenzen. Dit wordt meegenomen in de beoordeling.
- Nevenfuncties zijn mogelijk, namelijk in de vorm van mantelzorg, bedrijf aan huis, Bed & Breakfast en het hobbymatig houden van paarden. Aan de nevenfuncties zijn voorwaarden verbonden. Deze worden bij de betreffende effectbeschrijvingen nader toegelicht.

- De als karacteristiek aangewezen woningen worden in het nieuwe bestemmingsplan beschermd op de uitwendige hoofdvorm. Deze bescherming is gerealiseerd door de dubbelbestemming Waarde - Cultuurhistorie aan te brengen.

Recreatie en toerisme

De gemeente Heerhugowaard heeft de nota 'Naar Buiten!' opgesteld, waarin het beleid ten aanzien van recreatie en toerisme is vastgelegd. Uitgangspunt is het aanbieden van recreatiemogelijkheden dicht bij huis en een ontwikkeling en versterking van de toeristisch-recreatieve sector.

Voor recreatie en toerisme geldt in het voorgenomen bestemmingsplan de volgende regeling:

- Er wordt geen grootschalige recreatieve ontwikkeling mogelijk gemaakt, maar het bestemmingsplan biedt ruimte voor kleinschalige ontwikkelingen gericht op het (extensieve) medegebruik van het buitengebied.
- Het bestemmingsplan maakt toeristisch-recreatieve nevenfuncties bij agrarische bedrijven mogelijk, zoals kamperen bij de boer (van 1 maart t/m 31 oktober), Bed & Breakfast en het plaatsen van trekkershutten (gekoppeld aan routestructuren). Deze faciliteiten kunnen bij ieder agrarische bouwvlak, met uitzondering van de glastuinbouwbedrijven, gerealiseerd worden. Het gaat daarmee om maximaal ca. 60 mogelijke locaties. Bed & breakfast voorzieningen (max. 5 kamers) kunnen overigens ook bij woningen gerealiseerd worden. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de bestaande bebouwing
- Mogelijkheden voor recreatiewoningen, bungalowparken en hotels worden niet geboden in het bestemmingsplan.

Duurzaamheid en energie

De gemeente Heerhugowaard wil in 2030 energieneutraal zijn en in dat kader mogelijkheden bieden voor het opwekken en transporteren van duurzame energie, waarbij wordt gedacht aan aardwarmte, biovergisting en zonne-energie.

Ten aanzien van duurzaamheid en energie gelden in het voorgenomen bestemmingsplan de volgende regelingen:

- Buiten de bestaande windturbines worden geen mogelijkheden geboden voor het opwekken van windenergie in het bestemmingsplan, in verband met het besluit van de provincie Noord-Holland om geen nieuwe windturbines toe te staan.
- Ten opzichte van andere vormen van duurzame energieopwekking heeft de gemeente een positieve grondhouding. Het opwekken van zonne-energie en gebruik van aardwarmte worden niet in het bestemmingsplan geregeld, omdat hiervoor - voor zover noodzakelijk - andere vergunningprocedures bestaan.
- Biovergisting wordt mogelijk gemaakt gekoppeld aan de agrarische bestemming. De installaties hiervoor kunnen binnen de agrarische bouwvlakken gerealiseerd worden.

3 Natura 2000-gebieden

3.1 Te beschouwen Natura 2000-gebieden

In deze Passende beoordeling wordt voor de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied ingegaan op de vraag of er negatieve effecten kunnen optreden. Met name voor de gevolgen van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitats en leefgebieden van soorten, is de vraag hoe ver de effecten uitstrekken niet zomaar te beantwoorden. Daarom is uitgegaan van een grens van 10 km rond het plangebied. Dit is een grens die ook gehanteerd wordt bij agrarische bedrijven in de Programmatische aanpak stikstof (PAS) en geadviseerd wordt door de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Binnen die afstand komen (delen van) het Natura 2000-gebied **Eilandspolder** en de duingebieden **Schoorlse duinen** en **Noordhollands Duinreservaat**. De Natura 2000-gebieden **Abtskolk & De Putten**, **Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder** en **Zwanenwater & Pettermerduinen** liggen net buiten deze grens.

Tabel 3.1 Ligging van Natura 2000-gebieden in de wijde omgeving van het bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard.

Tabel 3.2 Afstand van Natura 2000-gebied t.o.v. bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard.

Natura 2000-gebieden	Afstand tot bestemmingsplangrens
Eilandspolder	circa 3,7 km
Schoorlse Duinen	circa 7 km
Noordhollands Duinreservaat	circa 9,8 km
Abtskolk & De Putten	circa 10 km
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	>> 10 km (circa 11 km)
Zwanenwater & Pettermerduinen	>> 10 km (circa 12,2 km)

In de bijlagen worden onderstaande Natura 2000-gebied en de instandhoudingsdoelen ervan uitgebreid beschreven.

3.2 Eilandspolder

De Eilandspolder is een oude polder met grasland, natuurlijk ontstane meertje en verlandingsvegetaties. Het gebied is van groot belang voor de noordse woelmuis en is van belang als vogelgebied. Er komen echter ook belangrijke verlandingsvegetaties voor met bijzondere *veenmosrietlanden*. Het gebied is van belang als broedgebied voor vogels van rietmoeras en rietruigte, met name de rietzanger.

3.3 Schoorlse Duinen

Het gebied Schoorlse Duinen beslaat een strook kalkarme (en plaatselijk kalkrijkere) duinen die ligt tussen Bergen en de Hondsbossche Zeewering. Hier bevinden zich de hoogste duinen van ons land, tot maximaal 58 m boven zeeniveau. Het is een gevarieerd en uitgestrekt duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. In het westen liggen lagere zeereepduinen, gevolgd door een sterk geaccidenteerd landschap met uitgestrekte valleicomplexen, die over een grote oppervlakte zijn begroeid met dophei- en kraaiheivegetatie. De binnenduinrand is vrijwel geheel bebost. Het gebied is als Habitatrictlijngebied en heeft doelstellingen voor 15 habitattypen (www.synbiosys.alterra.nl).

3.4 Noordhollands Duinreservaat

Dit Natura 2000-gebied is aangewezen op basis van de habitatrictlijn, het is aangewezen voor 18 habitattypen, 2 habitatsoorten (Gevlekte Witsnuitlibel, Nauwe korfslak) en als complementair doel 2 vogelsoorten (Paapje, Tapuit). Het Noordhollands Duinreservaat is een karakteristiek voorbeeld van een Nederlands duinlandschap, zoals dat in de loop der eeuwen ontstaan is als gevolg van een samenloop van geologische, geomorfologische en klimatologische omstandigheden en menselijk handelen. Het is een biologisch, morfologisch, hydrologisch en landschappelijk geheel van duinen met natte en vochtige duinvalleien, duingraslanden, struwelen, bossen en ruigten. Het ligt op de overgang van de kalkrijke naar de kalkarme duinen. Een aanzienlijk deel van het gebied is bebost met naaldbos en loofbos, die voor een deel zeer oud zijn.

3.5 Abtskolk & De Putten

Dit Natura 2000-gebied is aangewezen op basis van de vogelrichtlijn. Het gebied heeft één instandhoudingsdoel, voor de dwerggans die het gebied gebruikt om te overwinteren. Het gebied bestaat overwegend uit grasland. De Zijpe- en Hazepolder heeft een rechtlijnige verkaveling terwijl het slotenpatroon in de Vereenigde Harger- en Pettemerpolder een minder regelmatig karakter heeft.

3.6 Basisinformatie Natura 2000-gebieden

De informatie over de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen die daarvoor gelden, is voornamelijk ontleend aan de informatie op de website van het ministerie van EZ over Natura 2000 (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000) en de website van dit ministerie met informatie over de beheerplannen voor Natura 2000-gebieden (www.natura2000beheerplannen.nl). Belangrijke gebruikte informatie bronnen zijn:

- de ontwerpbesluiten en de toelichtingen daarbij;
- de gebiedendocumenten;

- de essentietabellen met informatie over kernopgaven, instandhoudingsdoelen en informatie over de landelijke staat van instandhouding;
- de profielendocumenten van de habitattypen die in de beschouwde Natura 2000-gebieden voorkomen;
- Atlas Natura 2000 Kustgebieden van Noord-Holland. Ron van 't Veer & Dorien Hoogeboom juni 2010 Landschap Noord-Holland

4 Selectie van effecten voor nadere uitwerking (voortoets)

In dit hoofdstuk worden de mogelijke versturende effecten van het bestemmingsplan op de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied geselecteerd. De mogelijke effecten worden beschreven aan de hand van de ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan. In dit hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt naar de twee voornaamste elementen uit het bestemmingsplan: agrarische activiteiten zoals (uitbreiding van) veehouderijen en glastuinbouw (paragraaf 4.1) en recreatieve ontwikkelingen (paragraaf 4.2) en overige kleinschalige ontwikkelingen (paragraaf 4.3).

4.1 Agrarische activiteiten

Ontwikkeling en aanwezigheid van agrarische bedrijven kan in principe een breed scala van effecten op Natura 2000-gebieden veroorzaken. De effectindicator die hiervoor is ontwikkeld, geeft een eerste indicatie van factoren die een rol kunnen spelen (en de mate van gevoeligheid van habitattypen en beschermde soorten voor deze factoren).

Voor mogelijke effecten van de landbouw worden de volgende factoren genoemd:

- Oppervlakte verlies en versnippering door ruimtebeslag (verlies aan oppervlakte)
- Verstoring door geluid, licht en optische verstoring (door aanwezigheid of beweging) of door mechanische effecten (bijvoorbeeld betreding)
- Vermesting en verzuring
- Verontreiniging
- Verdroging
- Bewuste verandering van de soortensamenstelling (bijvoorbeeld door introductie van exoten)

4.1.1 *Oppervlakteverlies en versnippering*

Verlies van oppervlakte van Natura 2000-gebied door ruimtebeslag is niet aan de orde omdat de agrarische activiteiten op ruime afstand van Natura 2000-gebieden plaatsvinden (zie tabel 3-1). Er is evenmin sprake van versnippering of aantasting van bodem. Het plangebied ligt in z'n geheel buiten en grote afstand van de beschermde gebieden.

4.1.2 *Verstoring*

Doordat de grens van het bestemmingsplan op minstens 3,7 km van het (dichtstbijzijnde) Vogel- en Habitatrichtlijngebied ligt zal er ook geen sprake zijn van verstoring (bijvoorbeeld door licht, geluid en aanwezigheid van mensen en materieel) door agrarische bedrijven in het Natura 2000-gebied. Er zal evenmin sprake zijn van betreding gezien de afstand als gevolg van agrarische activiteiten.

4.1.3 *Verontreiniging*

Aandachtspunten voor verontreiniging zijn de mogelijke effecten van het 'inwaaien' van bestrijdingsmiddelen (gewasbeschermingsmiddelen) en meststoffen. In het algemeen biedt het bestemmingsplan niet het kader voor regelingen die direct betrekking hebben op dit soort specifieke activiteiten en het gebruik van de percelen. Daarbij komt dat geen duidelijk ander gebruik wordt verwacht dan nu het geval is. De ruimte voor uitbreiding van bouwvlakken is vooral nodig om in te spelen op ontwikkelingen zoals schaalvergroting en niet gericht op

intensivering van het gebruik van agrarische grond (ander beleid, zoals het mestbeleid, legt wel beperkingen op aan de mogelijkheden voor intensivering). Er worden daarom van de ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt geen negatieve gevolgen verwacht, voor zover dit het aspect verontreiniging betreft. Ook gezien de afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden zijn zaken als verontreiniging door het inwaaien van bestrijdingsmiddelen en meststoffen niet aan de orde. Concluderend kan worden gesteld dat de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan niet leiden tot negatieve gevolgen door verontreiniging.

4.1.4 Verdroging

Verdroging van Natura 2000-waarden kan bijvoorbeeld plaatsvinden door veranderingen in de grondwaterstand of veranderingen van grondwaterstromen. Het voorgenomen bestemmingsplan omvat geen voornemens die een grote invloed kunnen hebben op de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater) en het watersysteem. Weliswaar wordt ruimte geboden voor de uitbreiding van agrarische bedrijven, maar de extra verharding wordt gecompenseerd op basis van de geldende normen voor watercompensatie.

De mogelijke toename van glastuinbouw leidt tot een toename van het verharde oppervlak, maar ook dit dient lokaal gebufferd te worden. De primaire watergangen zijn als water opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan. Er is geen specifiek beleid ten aanzien van het dempen van sloten. Wel wordt aangesloten bij de richtlijnen van het Hoogheemraadschap ten aanzien van waterkwantiteit, waterkwaliteit, waterveiligheid en grond- en oppervlakte water.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen door verdroging kunnen uitgesloten worden, mede door de afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden. Door bemesting en bekalking van landbouwgronden kan het lokale grondwater en het drainagewater in sloten nutriëntenrijke en baserijk worden. Gezien de afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden zijn zaken als vermessing via het grond- en oppervlaktewater niet aan de orde.

4.1.5 Bewuste verandering van soorten

Omdat de beoogde ontwikkeling geen betrekking heeft op andere teelten of principieel andere landbouwgebruiksvormen dan gangbaar en bekend zijn in Nederland, hoeft evenmin een bewuste verandering van de soortensamenstelling van natuurgebieden te worden verwacht.

4.1.6 Verzuring en vermessing via de lucht

4.1.6.1 Algemeen

Veehouderij kan door depositie van stikstof (uit ammoniak) vanuit de lucht invloed hebben op daarvoor gevoelige habitats of gevoelige leefgebieden van soorten op grotere afstand.

Ook de glastuinbouw kan invloed hebben op de stikstofdepositie in de omgeving. Dit is het gevolg van de emissie van stikstofoxiden (NO_x) in de lucht, ten gevolge van verbrandingsprocessen (gasgestookte ketels en warmte-krachtinstallaties).

Nu de mogelijkheid (via wijzigingsbevoegdheid) wordt geboden aan 32 bedrijven om te vergroten, kan een theoretische toename van de emissie van stikstof (in de vorm van ammoniak) door agrarische bedrijven optreden. Ook de biovergisting, gecombineerd met energieopwekking, kan leiden tot enige emissie van stikstofoxiden. Deze emissies kunnen

leiden tot extra stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden in de omgeving. De relevante Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 km zijn in figuur 3.1 weergegeven.

De ontwikkeling die mogelijk zal worden gemaakt in het voorgenomen bestemmingsplan, kan daardoor bijdragen aan de stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen en gevoelige leefgebieden van soorten in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De depositie van stikstofverbindingen op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden, specifiek op de daarvoor gevoelige habitats en gevoelige leefgebieden van soorten zijn derhalve de specifieke aandachtspunten.

Verzuring en vermesting vormen een zeer actueel thema in de toetsing van ontwikkelingen in de landbouw aan Natura 2000-gebieden. Aan de bronzijde leidt stikstofemissie uit de landbouw tot verzurende en vermestende effecten in natuurgebieden. Aan de zijde van het natuurgebied is het vooral de aanwezigheid van voor stikstof gevoelige habitattypen en eventueel soorten die bepalen of een natuurgebied gevoelig is voor stikstofdepositie.

Nu duidelijk is dat stikstofdepositie een mogelijk effect kan hebben, wordt onderzocht in hoeverre de Natura 2000-gebieden in de omgeving en de instandhoudingsdoelstellingen voor de aanwezige habitattypen en -soorten gevoelig zijn voor stikstofdepositie. Vervolgens is de vraag of het bestemmingsplan en de ontwikkelingen die daarin mogelijk worden gemaakt kunnen leiden tot een toename van stikstofdepositie waarvan de ecologische relevantie moet worden beoordeeld. Dit komt in hoofdstuk 5 aan bod.

4.1.6.2 Achtergrond van de problematiek

De landbouw draagt met name door de uitstoot van ammoniak in belangrijke mate bij aan de vermesting (en in mindere mate de mogelijke verzuring) van natuurgebieden. Een deel van de ammoniak die vrijkomt uit de stallen en mestopslagen, maar ook vanuit de percelen, zal via de lucht neerkomen in de natuurgebieden.

Naast stikstof kan ook fosfaat worden gezien als een stof die een belangrijke vermestende werking kan hebben. Fosfaat kan invloed hebben op de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater, maar ook grondwaterstromen kunnen een vermestende invloed hebben. Voor de belasting met fosfaat is alleen de verspreiding via oppervlakte- en grondwater van belang; het verspreidt zich (nagenoeg) niet via de lucht. In paragraaf 4.1.3 is reeds beschreven dat de kans op vermesting en verzuring door de invloed van grond- en oppervlaktewater nihil is.

Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen. De hoeveelheid stikstofdepositie die een habitat nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde¹ genoemd.

¹ Zie 'Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000 gebieden.' (H. van Dobben, R. Bokkink, D. Bal en A. van Hinsberg, Alterra-rapport 2397, Wageningen 2012). De gevoeligheid van habitattypen voor ammoniak wordt uitgedrukt in kritische depositiewaarden (KDW) in molN/ha/j. Hoe lager de KDW, hoe gevoeliger het habitatype gemiddeld genomen is voor atmosferische depositie van stikstof. De kritische depositiewaarde wordt in het genoemde rapport gedefinieerd als '*de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitat significant kan worden aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie*'.

4.1.6.3 Huidige en toekomstige stikstofdepositie

De gevoeligheid van habitattypen voor stikstofdepositie is uitgedrukt in Kritische Depositiewaarden (KDW)², in mol N/ha/jaar. Hoe lager de KDW van een habitatype, hoe gevoeliger het habitatype voor atmosferische stikstofdepositie.

Landelijke trend

De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. De hoogste concentraties zijn te vinden in de grotere emissiegebieden, voornamelijk de gebieden met intensieve veehouderij. Dit neemt niet weg dat in veel gebieden de stikstofbelasting nog boven de kritische depositiewaarden voor een aantal (zeer) gevoelige habitattypen ligt. De genoemde kritische depositiewaarden zullen veelal niet op korte termijn bereikt kunnen worden. Ook kleinere verlagingen van de depositie kunnen echter wel een positief effect hebben en leiden tot verbetering van de staat van instandhouding van de gevoelige habitats. Dit is geconstateerd naar aanleiding van de algehele verbetering in de periode 1990-2004 waarin de depositie van ammoniak merkbaar is gedaald (Van Dobben, Alterra, mondelinge mededeling).

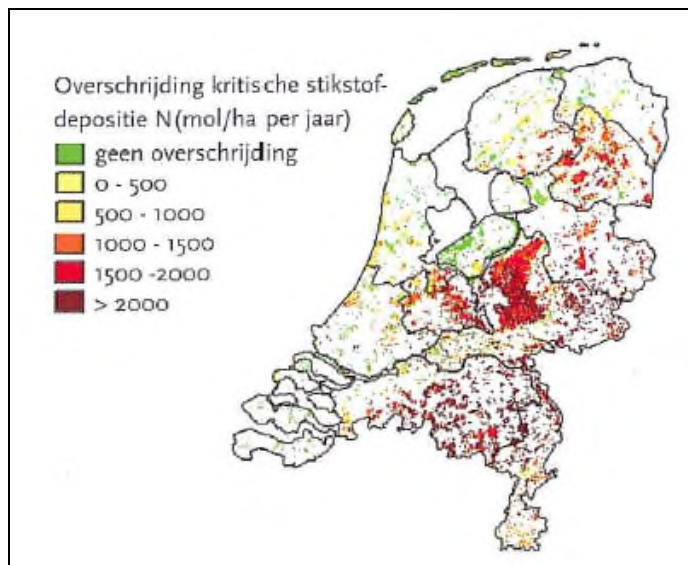
De daling in stikstofdepositie is het gevolg van lagere emissies van zowel stikstofoxiden als van ammoniak.

- De emissie van stikstofoxiden in Nederland daalde sinds 1980 met meer dan 30%. Deze daling is het resultaat van maatregelen in het verkeer, zoals de invoering van de katalysator aan het eind van de jaren tachtig, in de industrie en in de energiesector;
- De emissie van ammoniak door agrarische bronnen in Nederland is in dezelfde periode met 40% gedaald. Vooral in de periode tot 2002 hebben emissiebeperkende maatregelen voor een daling gezorgd. Tot deze maatregelen behoren verbeterde voersamenstelling, het gebruik van emissiearme stallen, het afdekken van mestsilos en het direct onderwerken van mest bij de aanwending. Daarnaast speelt een rol dat sinds 1985 in de melkrundveehouderij een aanmerkelijke daling van het aantal dieren is opgetreden;
- In 2005 en 2006 is een lichte stijging van met name de ammoniakdepositie opgetreden. Deze is geheel toe te schrijven aan de meteorologische omstandigheden in die jaren.

De Nederlandse agrarische sector levert, vergeleken met andere economische sectoren, met 46% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie op Nederland. Deze depositie bestaat vrijwel alleen uit ammoniak. De totale bijdrage van alle Nederlandse bronnen aan de totale stikstofdepositie is 64%. Dit betekent dat de agrarische sector voor 72% van de totale Nederlandse bijdrage aan de stikstofdepositie verantwoordelijk is. De ammoniakemissies leveren met 70% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie. De buitenlandse bijdrage aan de stikstofdepositie is ongeveer een derde van de totale stikstofdepositie (bron: website Planbureau voor de leefomgeving (PBL) en informatie voormalig milieu-en natuurplanbureau, MNP).

Trend in Noord-Holland

De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. Hoewel de hoogste concentraties vooral buiten Noord-Holland te vinden zijn (nl. in concentratiegebieden van intensieve veehouderij), komt in veel gebieden, ook in de kustzone van provincie Noord-Holland, de stikstofbelasting boven de kritische depositiewaarden voor habitattypen die in deze gebieden voorkomen, ligt.

Figuur 4-1: Overschrijding van de kritische depositiewaarden voor het meest gevoelige natuurdoeltypen

De genoemde kritische depositiewaarden kunnen veelal niet op korte termijn bereikt worden. Maar zoals hierboven reeds geconstateerd werd kunnen ook kleinere verlagingen van de depositie een positief effect hebben en leiden tot verbetering van de staat van instandhouding van de gevoelige habitats. Indien wordt gestreefd naar kwaliteitsverbetering van de gevoelige habitats kunnen depositieniveaus boven de kritische depositiewaarde de nagestreefde kwaliteitsverbetering in de weg blijven staan, dit kan echter mede afhankelijk zijn van lokale omstandigheden, terwijl in bepaalde gevallen het herstel van andere abiotische factoren (bijvoorbeeld herstel van verdroging) de eerste prioriteit heeft.

Landbouwontwikkeling in Heerhugowaard

De gemeente Heerhugowaard heeft te maken met een veehouderij die wordt gedomineerd door melkvee. Daarnaast komt akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt voor. In het huidige bestemmingsplan is geen onderscheid gemaakt tussen verschillende agrarische sectoren (met uitzondering van glastuinbouw), zodat er mogelijkheden bestaan voor omschakeling van akkerbouw naar veeteelt. Intensieve veeteelt is een beperkte deelsector in de gemeente, die specifiek aangewezen is in het bestemmingsplan.

Het nieuwe bestemmingsplan biedt in totaal minder bouwruimte voor de agrarische sector dan het vigerende plan, met name door het verwijderen van de mogelijkheid van omschakeling van andere agrarische sectoren naar grondgebonden veehouderij. Het doel van de verruiming van de bouw mogelijkheden in de agrarische bestemming is het bieden van ruimte aan bedrijven ten behoeve schaalvergroting, waarbij andere agrarisch bedrijven de activiteit stoppen. De grondgebondenheid van de sector leidt tot een beperkte mogelijkheid om uit te breiden, omdat niet alleen het bouwvlak maar ook de agrarische gronden daar omheen van belang zijn (zie beschrijving in het plan-MER paragraaf 5.2).

4.1.6.4 Natura 2000 gebieden: gevoeligheid voor stikstofdepositie

Tabel 4.1 toont de KDW van de habitattypen van de Natura 2000-gebieden die in de omgeving van de gemeente Heerhugowaard. De Natura 2000-gebieden Eilandspolder, Schoorlse Duinen en Noordhollands Duinreservaat. Alle gebieden hebben instandhoudingsdoelstelling voor habitats die zeer gevoelig zijn voor stikstofoxiden met een KDW ver beneden de 1400 mol N/ha/j.

De Abtskolk & De Putten is een vogelrichtlijngebied en kent derhalve geen instandhoudingsdoelen voor habitattypen.

In de onderstaande tabel 4-2 zijn alle habitattypen en de KDW voor de relevante Natura 2000-gebieden opgenomen. Dit zijn zoals eerder aangegeven de waarden waarboven niet is uitgesloten dat er significante negatieve gevolgen zijn voor (de kwaliteit van) deze habitats.

Tabel 4-2: Instandhoudingsdoelen en bijbehorende KDW (mol N/ja/j) van de binnen de 10 km van de plangrens gelegen Natura 2000-gebieden.

Code	Habitattypen	KDW (Mol N /ha/j)	gevoeligheidsklasse
	Eilandspolder		
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>2400	minder / niet gevoelig
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714	zeer gevoelig
	Schoorlse duinen		
H2110	Embryonale duinen	1429	gevoelig
H2120	Witte duinen	1429	gevoelig
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	1071	zeer gevoelig
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	714	zeer gevoelig
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	1071	zeer gevoelig
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	1071	zeer gevoelig
H2150	Duinheide met struikhei	1071	zeer gevoelig
H2160	Duindoornstruwelen	2000	gevoelig
H2170	Kruipwilgstruwelen	2286	gevoelig
H2180A	Duinbossen (droog)	1429	gevoelig
H2180B	Duinbossen (vochtig)	2214	gevoelig
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	1786	gevoelig
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	1000	zeer gevoelig
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	1071	zeer gevoelig
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	> 2400	minder / niet gevoelig
	Noordhollands duinreservaat		
H2120	Witte duinen	1429	gevoelig
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	1071	zeer gevoelig
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	714	zeer gevoelig
H2130C	*Grijze duinen (heischraal)	714	zeer gevoelig
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	1071	zeer gevoelig
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	1071	zeer gevoelig
H2150	Duinheide met struikhei	1071	zeer gevoelig
H2160	Duindoornstruwelen	2000	gevoelig
H2170	Kruipwilgstruwelen	2286	gevoelig
H2180A	Duinbossen (droog)	1429	gevoelig
H2180B	Duinbossen (vochtig)	2214	gevoelig
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)	1786	gevoelig
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	1000	zeer gevoelig
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1429	gevoelig
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	1071	zeer gevoelig
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	> 2.400	minder / niet gevoelig
H6410	Blauwgraslanden	1071	zeer gevoelig
H7210	Galigaanmoerassen	1571	gevoelig
	Abtskolk & De putten		
	<i>geen habitattypen</i>		

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in de Natura 2000-gebieden habitattypen voorkomen die zeer gevoelig zijn voor de depositie van stikstof vanuit de lucht. Dit geldt met name voor de habitattypen Grijze duinen (type B en C), Duinheiden (diverse typee) en Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden). Deze habitattypen hebben allemaal een zeer lage kritische depositiewaarden en zijn dus gevoelig voor stikstofdepositie.

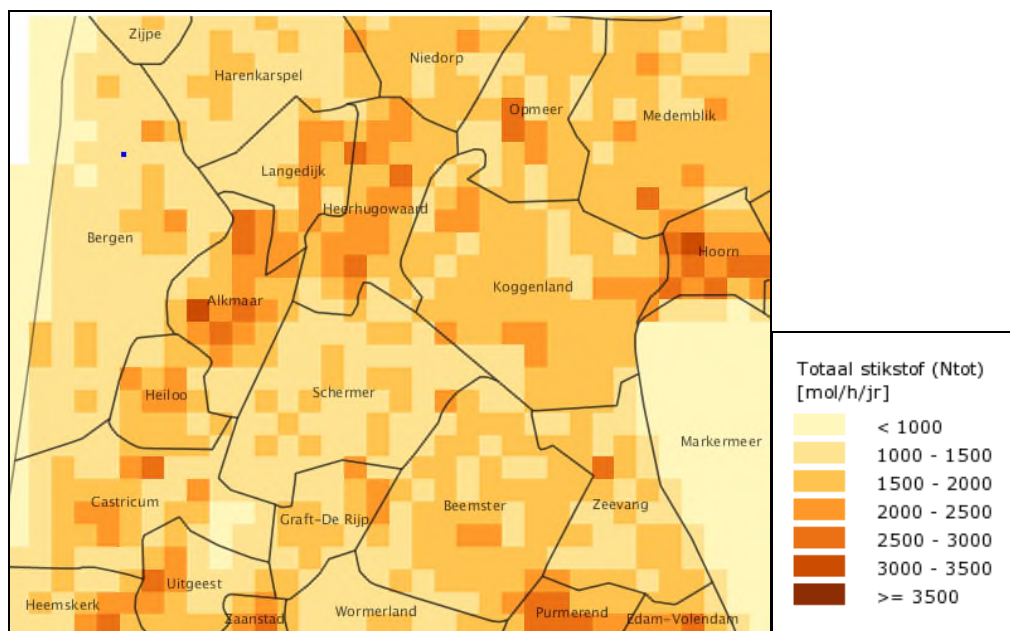
Achtergronddepositie

Op basis van de Grootchalige Concentratiekaart Nederland (webversie) blijkt de huidige belasting binnen het Natura 2000-gebied Eilandspolder in een zone rond ca 10 km rond het bestemmingsplangebied in een range van te liggen van ca:

- 1340 - 1830 mol N/ha/jaar in 2011 (meest recente kaart, gepubliceerd in juni 2012);
- 1100 - 1500 mol N/ha/jaar in 2020;
- 1100 - 1500 mol N/ha/jaar in 2030;

De waarden binnen het Schoorlse Duin en Noordhollands Duinreservaat liggen in een range van ca.

- 500 - 1400 mol N/ha/jaar in 2011 (meest recente kaart, gepubliceerd in juni 2012);
- 500 - 1300 mol N/ha/jaar in 2020;
- 500 - 1100 mol N/ha/jaar in 2030;

Figuur 4-3: Grootchalige depositiekaart Nederland (GCN; juni 2012)

De achtergronddepositie wordt doorgaans beschouwd als een goede referentie voor de beoordeling of voor betreffende habitattypen sprake is van een 'overspannen situatie'. Hiervan is sprake indien de achtergronddepositie beduidend hoger is dan de KDW van de betreffende habitattypen. In dat geval kan elke toename worden beschouwd als een potentiële kans op significant negatieve effecten.

Uit de vergelijking van de achtergronddepositiekaarten in achtereenvolgens 2011, 2020 en 2030 blijkt dat de achtergrondwaarden steeds boven de Kritische Depositiewaarde van verschillende habitattypen liggen. De grote lijn is wel dat de waarden met de tijd in het grootste deel van het Natura 2000-gebied geleidelijk dalen. Daarmee kan worden gesteld dat voor betreffende habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten momenteel sprake is van een overspannen situatie voor wat betreft stikstofdepositie.

De ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw binnen het bestemmingsplan kunnen leiden tot een toename van de emissie van stikstofverbindingen. Gelet op de afstand tot de gevoelige habitats en de gevoelige leefgebieden van soorten kan niet worden uitgesloten dat

dit leidt tot een toename van de bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie in de Eilandspolder, Schoorlse Duinen en het Noordhollands Duinreservaat.

4.2 Ontwikkelingsmogelijkheden voor glastuinbouw

De warmte-krachtkoppeling installaties van de glastuinbouwbedrijven leiden tot uitstoot van stikstof. Deze dragen daarmee bij aan de stikstofdepositie op de verschillende Natura 2000-gebieden en gezien de informatie in de vorige paragraaf kan niet worden uitgesloten dat dit bijdraagt aan de overspannen situatie in de Natura 2000-gebieden.

In verband met de ambitie van de gemeente voor een duurzame omgeving, bestaat een positieve grondhouding ten aanzien van het opwekken van duurzame energie. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden in de glastuinbouw. De mogelijkheid om nieuwe glastuinbouwbedrijven te vestigen in het gebied, leidt mogelijk tot een toename van stikstofemissie.

Overige effecten (licht, geluid, versnippering, ruimtebeslag) op Natura 2000-gebieden, zijn gezien de afstand, uit te sluiten.

4.3 Ontwikkelingsmogelijkheden voor wonen

Het omzetten van agrarische bestemming naar woonbestemming is gebonden aan een aantal regels, maar heeft naar verwachting wel een beperkte invloed op het landschap, met name de beleving van het landschap. Aangezien het toestaan van bedrijven aan huis beperkt is tot een gedeelte van de woning en parkeren op eigen terrein moet plaatsvinden worden effecten van verkeer, geluid en luchtkwaliteit als gevolg van de mogelijkheden van de woonbestemming op Natura 2000-gebieden uitgesloten.

4.4 Ontwikkelingsmogelijkheden recreatie en toerisme

Aangezien geen grootschalige recreatieve voorzieningen worden mogelijk gemaakt worden geen effecten in de zin van geluid of luchtkwaliteit verwacht. Er vinden geen nieuwe ontwikkelingen van grootschalige recreatieve voorzieningen plaats. Binnen de bestemming wonen en agrarisch worden extra mogelijkheden voor minicampings en bed & breakfast voorzieningen toegestaan. Dit gaat om kleinschalige initiatieven.

De dagrecreatieve voorzieningen die aanwezig zijn, verschillen niet van de huidige voorzieningen. Er worden kleinschalige uitbreidingsmogelijkheden toegestaan waardoor er geen verschuivingen van recreatieve bestemmingen en bezoekersaantallen op de in de wijde omgeving gelegen Natura 2000-gebieden zijn te verwachten.

4.5 Overige ontwikkelingsmogelijkheden: Duurzaamheid

Naast de genoemde ontwikkelingsmogelijkheden is er ruimte voor ontwikkelingen op het gebied van 'Duurzaamheid'. De mogelijkheden die het bestemmingsplan in dit kader biedt zijn zodanig gering dat effecten op de Natura 2000-gebieden uitgesloten kunnen worden.

4.6 Conclusie relevante effecten

In het voorgaande is nagegaan of de ontwikkelingsmogelijkheden die het voorgenomen bestemmingsplan zal bieden, negatieve gevolgen kunnen hebben op Natura 2000-gebieden in de omgeving.

In de omgeving van de gemeente Heerhugowaard ligt een aantal Natura 2000-gebieden met habitats die (zeer) gevoelig zijn voor stikstofdepositie. De kritische depositiewaarden wordt in de huidige situatie overschreden. Om deze reden, kan niet op voorhand worden uitgesloten dat als gevolg van de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische sector en glastuinbouw, het voorgenomen bestemmingsplan geen significant negatieve gevolgen zal hebben voor de Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen.

Dit hangt samen met de invloed van ammoniakdepositie vanuit de landbouw en stikstofdepositie vanuit de glastuinbouw op de (zeer) gevoelige habitattypen. Om bij het bestemmingsplan de gevolgen voor de Natura 2000-gebieden in acht te kunnen nemen is nadere uitwerking van de gevolgen nodig in de vorm van een passende beoordeling

5 Nadere beschouwing stikstofdepositie

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat verzuring en vermisting als gevolg van stikstofdepositie door agrarische activiteiten het belangrijkste potentiële negatieve effect vormt op de onderzochte Natura 2000-gebieden.

Om de invloed van stikstofbijdragen vanuit het bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden inzichtelijk te maken, worden de achtergrondwaarden van stikstof gekoppeld aan de stikstofgevoeligheid van de habitattypen. Overschrijding van de KDW van een habitatype levert een overspannen stikstofsituatie op. Iedere mol extra stikstofdepositie vergroot de kans op significant negatieve effecten en belemmert de verbeterdoelstelling van het betreffende habitatype (en in het verlengde daarvan ook stikstofgevoelige soorten waarvan het leefgebied negatief wordt beïnvloed).

5.1 Achtergronddepositie

Op basis van de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (webversie, 2012, figuur 4-3) blijkt de huidige belasting van het de Natura 2000-gebieden in een range liggen van ca. 500 tot 1.800 mol N/ha/jaar.

De achtergronddepositie wordt doorgaans beschouwd als een goede referentie voor de beoordeling of voor betreffende habitattypen sprake is van een 'overspannen situatie'. Hiervan is sprake indien de achtergronddepositie beduidend hoger is dan de KDW van de betreffende habitattypen. In dat geval kan elke toename worden beschouwd als een potentiële kans op significant negatieve effecten.

Tabel 5-1: Overschrijding van de KDW van de habitattypen per Natura 2000-gebied.

Code	Habitatype	KDW (Mol N /ha/j)	gevoeligheidsklasse	Overschrijding KDW (j/n)
Eilandspolder				
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>2400	minder / niet gevoelig	nee
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714	zeer gevoelig	ja
Schoolse duinen				
H2110	Embryonale duinen	1429	gevoelig	nee
H2120	Witte duinen	1429	gevoelig	nee
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	1071	zeer gevoelig	ja
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	714	zeer gevoelig	ja
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	1071	zeer gevoelig	ja
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	1071	zeer gevoelig	ja
H2150	Duinheide met struikhei	1071	zeer gevoelig	ja
H2160	Duindoornstruwelen	2000	gevoelig	nee
H2170	Kruipwilgstruwelen	2286	gevoelig	nee
H2180A	Duinbossen (droog)	1429	gevoelig	nee
H2180B	Duinbossen (vochtig)	2214	gevoelig	nee
H2180C	Duinbossen (binnenduintrand)	1786	gevoelig	nee
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	1000	zeer gevoelig	ja
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	1071	zeer gevoelig	ja
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	> 2400	minder / niet gevoelig	nee
Noordhollands duinreservaat				
H2120	Witte duinen	1429	gevoelig	nee
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	1071	zeer gevoelig	ja
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	714	zeer gevoelig	ja
H2130C	*Grijze duinen (heischraal)	714	zeer gevoelig	ja
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	1071	zeer gevoelig	ja
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	1071	zeer gevoelig	mogelijk
H2150A	Duinheide met struikhei	1071	zeer gevoelig	nee
H2160C	Duindoornstruwelen (duintrand)	2000	gevoelig	nee
H2170A	Kruipwilgstruwelen (open water)	2286	gevoelig	nee

H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1429	gevoelig	mogelijk
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	1071	zeer gevoelig	ja
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	> 2.400	minder / niet gevoelig	nee
H6410	Blauwgraslanden	1071	zeer gevoelig	ja
H7210	Galigaanmoerassen	1571	gevoelig	nee

Uit de vergelijking van de achtergronddepositiekaarten (2012) met de habitattypen blijkt dat in alle gebieden sprake is van een overschrijding van de KDW. In de Eilandspolder is sprake van een overschrijding van de KDW van het habitatype Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden). In de Schoorlse duinen en Noordhollands duinreservaat is sprake van overschrijding van de KDW van diverse habitattypen; met name de gevoelige heide- en duinvallei- habitattypen.

Binnen de kustgebieden is wel een duidelijke zichtbare zoneringsaanwezig van de achtergronddepositie, nabij de zee is geen sprake van een overschrijding, terwijl aan de oostzijde van de (landzijde) van de Natura 2000-gebieden wel sprake is van een overschrijding van de KDW van de aanwezige habitattypen. De grote lijn is dat de waarden met de tijd in het grootste deel van het Natura 2000-gebied geleidelijk dalen. Nochtans kan worden gesteld dat voor betreffende habitattypen en leefgebieden van de voor stikstof gevoelige Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten momenteel sprake is van een overspannen situatie voor wat betreft stikstofdepositie.

Verruiming van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw en van de glastuinbouw binnen het bestemmingsplan zouden tot een toename van de emissie van stikstofverbindingen kunnen leiden. Gelet op de afstand van deze ontwikkelingsmogelijkheden tot de gevoelige habitats en de gevoelige leefgebieden van soorten levert dit voor de meeste habitattypen een verhoogde kans op significant negatieve effecten op buiten het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden. Bovendien laat het behalen van verbeterdoelen voor habitattypen langer op zich wachten, ondanks de autonome daling van de achtergronddepositie van stikstof. Dit geldt met name voor alle HR-gebieden.

Er kan derhalve niet worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van de habitattypen en leefgebieden van soorten worden aangetast en het bereiken van een goede staat van instandhouding wordt belemmerd door een eventuele planbijdrage. De natuurlijke kenmerken van de niet (stikstof)gevoelige habitats (zoals 'Ruigte en zomen' in de Eilandspolder) zullen niet worden aangetast en het bereiken van een goede staat van instandhouding ervan wordt niet belemmerd door een geringe toename van stikstofdepositie.

5.2 Ecologische gevolgen

Gezien de hoogte van de achtergronddepositie en de KDW's ('overspannen situatie') zal een planbijdrage vanuit de agrarische bedrijven leiden tot een verdere aantasting van de kwaliteit van het actueel aanwezige habitattypen en doorvertalend ook voor de gevoelige leefgebieden. Omdat voor de meeste habitattypen een ontwikkeldoelstelling geldt, leidt in principe elke toename tot een mogelijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van de habitattypen. In de niet-overspannen situatie bij het habitatype met een 'hogere' KDW ('Ruigte en zomen'; Duinbossen) en in delen van het Natura 2000-gebied met de laagste achtergrondwaarde (nabij de zee) zal een geringe planbijdrage niet leiden tot een overschrijding van de KDW en blijft de totale depositie (achtergrondwaarde + planbijdrage) onder de KDW zodat een verslechtering van het habitatype niet optreedt.

Ter plaatse van de habitattypen en de leefgebieden is sprake van een dalende trend in de achtergronddepositie door het nemen van generieke maatregelen. Maar dit is onvoldoende om binnen de planperiode van 10 jaar voor alle habitattypen een positieve balans te bereiken.

Habitatsoorten zelf zijn veelal niet gevoelig voor stikstofdepositie, maar bij een stikstofdepositie die hoger is dan de KDW staan de leefgebieden van deze soorten wel onder druk, dit geldt voor

zowel de Nauwe korfslak als Gevlekte witsnuitlibel. Naast de habitatrictlijnsoorten zullen de leefgebieden van de aanwezige vogelsoorten (Paapje, Tapuit) in het Natura 2000-gebied ook onder druk komen te staan door een teveel aan stikstof aangezien deze beide soorten foerageren en broeden in het open schrale (duin)landschap.

Zeker voor de habitattypen met een planbijdrage en een verbeterdoel is er sprake van een belemmering van ontwikkeldoelstelling. Vanuit de herstelstrategieën voor stikstofgevoelige habitats (uitgewerkt in het kader van het PAS) zijn verschillende effectgerichte maatregelen benoemd om effecten door stikstofdepositie tegen te gaan (bron: http://pas.natura2000.nl/pages/herstelstrategieen-deel_ii.aspx). Deze zullen de gevolgen van het generieke probleem van de stikstofdepositie aanpakken, maar zijn niet specifiek gekoppeld aan dit bestemmingsplan.

5.3 Instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en gevoeligheid voor stikstofdepositie

Voor twee Natura 2000-gebieden zijn ook instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor enkele habitatsoorten en vogels.

- Eilandspolder;
 - Broedvogel: Rietzanger
 - Niet-broedvogel: Lepelaar, Smient, Wintertaling, Meerkoet, Goudplevier, Kievit en Grutto.
 - Habitatsoorten: Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Noordse woelmuis.
- Noordhollands Duinreservaat
 - Broedvogel: Paapje en Tapuit
 - Habitatsoort: Nauwe korfslak en Gevlekte witsnuitlibel

Voor Paapje, Tapuit, Nauwe korfslak en Gevlekte witsnuitlibel en Noordse woelmuis geldt dat ze indirect gevoelig zijn voor stikstofdepositie vanwege de negatieve effecten op de leefomgeving (broedhabitat, foerageerhabitat, voedselbron). Het is echter niet nodig is om in het vervolg van deze passende beoordeling specifiek in te gaan op mogelijke effecten op de genoemde vogels en habitatsoorten. De benadering op grond van de gevoeligheid van habitattypen dekt de mogelijke gevolgen voor deze soorten af, aangezien dit sterk overeen komt het voorkeursbiotoop van de besproken soorten.

5.4 Gevoeligheid van habitats voor stikstofdepositie en het belang van andere factoren

De gevoeligheid van habitats voor stikstofbelasting kan in concrete situaties mede afhankelijk zijn van andere factoren. Beheer is bijvoorbeeld een belangrijke factor, waardoor in bepaalde landschappen vergrassing of verzuuring en verdringing van karakteristieke soorten kan worden tegengegaan. Ook kunnen in bepaalde gevallen factoren die samenhangen met het waterbeheer domineren over de invloed van stikstof. Hieronder wordt voor de habitats in de Natura 2000-gebieden die in dit geval van belang zijn, met name ingegaan op de samenhang van de ontwikkelingsmogelijkheden met de dynamiek van het waterregime, behoud trofiegraaf van duinmeren, behoud geomorfodynamiek en goed beheer.

Bij de duinvegetaties richten de herstelmaatregelen zich met name op de samenhangen van het landschap met de aanwezige gradiënten en mozaïeken door versterking van noord-zuid gradiënt en samenhang daarbinnen. Het herstel van gradiënt van de zeereep naar de binnenduinrand, herstel van droog naar natte gebieden, meer of minder wind (verstuiving), meer of minder zout, jong-oud, behoud en herstel van mozaïeken: open-dicht, hoog-laag, behoud en herstel van rust en donker voor fauna en het versterken

Goed beschouwd komen in alle duingebieden habitats met instandhoudingsdoelstelling voor, waarvan de kwaliteit mede afhankelijk is van het watersysteem. Diverse maatregelen zijn uitgevoerd en dienen nog uitgevoerd te worden o.a. in het kader van de (nog concept) Natura

2000-beheerplannen om de natuurlijke dynamiek van het waterregime in de duinen te herstellen. Voor het in stand houden en het verbeteren van de kwaliteit van vegetaties in de vochtige tot natte valleien van de duinen is vermindering van de wegzijging naar omliggende polders noodzakelijk. Het kappen van dennenbos en het plaatsen van kwelschermen zijn maatregelen die verdroging van de natte duinvalleien kunnen tegengaan. Goed beheer (begrazing, lokaal plaggen) is noodzakelijk om de veroudering van heide door successie en ontbreken verjonging tegen te gaan. Door veroudering van habitatype H2140 duinheiden treedt ontwikkeling op naar soortenarme vormen. Jonge soortenrijkere vormen ontstaan niet meer door stabilisatie van het duingebied. Goed beheer is tevens noodzakelijk om vergrassing door successie en struweelvorming en achteruitgang van de konijnenstand tegen te gaan. In het verleden is veel vergrassing en struweelvorming opgetreden door het ontbreken van goed beheer. Door de huidige lage konijnenstand worden duinvalleien en vochtige duinvalleien ook weinig meer begraasd door konijnen. Stabilisatie van het duingebied en atmosferische depositie heeft hieraan bijgedragen.

Beheersmaatregelen als het plaggen / chopperen en het kappen van struwelen zijn maatregelen waarmee verzuring, vergrassing, verruiging en struweelvorming wordt teruggedrongen. Door extensieve begrazing en stimuleren van kleinschalige en grootschalige verstuingen (dynamisch kustbeheer) zal het herstel van duinvegetaties gestimuleerd worden.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat in alle duingebieden het (regionale) watersysteem mede bepalend is voor de ontwikkeling van de habitats waarvoor instandhoudings-doelstellingen gelden. Herstel van de hydrologie is daarom veelal een belangrijke voorwaarde, maar dit neemt het belang van het beperken van de invloed van stikstofdepositie uit de lucht niet weg. Voor de heischrale graslanden, grijze duinen (heischraal) en vochtige duinvalleien is de stikstofdepositie vanuit de lucht een belangrijke factor, die - naast veranderingen in beheer, ten opzichte van het gebruik (begrazing door schapen en konijnen) in vroeger tijden - mede bepalend is voor de vergrassing en verstruweling van de binnenduinderand. Voor de andere habitattypen geldt dat zeker voor kwaliteitsverbetering ook het terugdringen van de stikstofdepositie van belang is. Als dit niet gebeurt, is, ook bij op herstel en instandhouding gericht beheer, uiteindelijk een optimale kwaliteit van de habitats niet gegarandeerd.

Alles overziende, moet dus de huidige hoge stikstofbelasting worden gezien als een belangrijke factor die de mogelijkheden voor herstel en kwaliteitsverbetering beperkt.

5.5 Ontwikkelingsmogelijkheden bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard

Het bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard biedt, ten opzichte van de huidige situatie in theorie een uitbreidingsmogelijkheid voor agrarische bedrijven, waarbij stallen bijgebouwd kunnen worden. In theorie kunnen hierin meer dieren gehouden worden. In paragraaf 5.2 in het MER is echter onderbouwd dat in het **realistische scenario** een toename van het aantal dieren niet alleen gezien de trend van de landbouwontwikkeling in Heerhugowaard, maar ook gezien de opbouw van de agrarische bedrijfsvoering met een huiskavel voor beweiding, mestafzet en aanvoer van ruwvoerders in de praktijk niet mogelijk is. De juridische mogelijkheden voor uitbreiding zijn erop gericht een schaalvergroting mogelijk te maken, waarbij het ene bedrijf wordt verwijderd en een ander bedrijf kan groeien. Bovendien is in het nieuwe bestemmingsplan de mogelijkheid voor omvorming van akkerbouwbedrijven naar veehouderijen onmogelijk gemaakt. Daarmee worden de uitbreidingsmogelijkheden voor de veehouderij in het bestemmingsplan duidelijk beperkt ten opzichte van de huidige mogelijkheden in het bestemmingsplan. De groei van het aantal dieren zal in werkelijkheid (realistisch scenario) per saldo nihil zijn. Dit past ook in de ontwikkelingstrend van de landbouw. Negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten.

In het **maximaal scenario** neemt de veestapel beperkt toe. De hoeveelheid gras kan op basis van het bestemmingsplan toenemen met de genoemde ruimte van ca. 120 ha. De depositie op de

verschillende Natura 2000-gebieden is in voorliggende Passende beoordeling niet rekenkundig geanalyseerd, omdat uit berekeningen voor omliggende gemeenten reeds duidelijk is dat significant negatieve effecten niet uit te sluiten zijn. Het rekenen voor de situatie van Heerhugowaard vormt in dit kader geen meerwaarde voor het bepalen van de effecten. Bovendien bieden de berekeningen vanuit de plannen in de omgeving voldoende richting voor het bepalen van de effecten. Om een idee te krijgen van de orde grootte van de stikstofdepositie is gekeken naar de stikstofberekeningen in het kader van de passende beoordelingen voor de bestemmingsplannen Buitengebied van Zijpe en Schagen. Met name de Passende beoordeling Buitengebied Schagen is vergelijkbaar met de die van Heerhugowaard. De plangrens ligt op een vergelijkbare afstand van de Natura 2000-gebieden in de duinen (tussen de 5 en 10 km). In het maximaal scenario was de berekende depositie in Schoorlse duinen en Zwanewater & Petteerderduinen, uitgaande van 24 veehouderijen 5 tot 10 mol N/ha/jr met lokaal een toename van 15 tot 20 mol N/ha/jr.

Het plan-MER (en de Passende beoordeling) landelijke gebied van Schagen concludeert dan ook met een dergelijke toename dat potentieel significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving niet uitgesloten kunnen worden, als gevolg van het maximale scenario. Iedere toename van de stikstofdepositie is ten slotte teveel in de reeds overspannen situatie in het Natura 2000-gebied. Deze conclusie geldt ook voor het maximaal scenario gezien het aantal agrarische bedrijven (27), het aantal intensieve veehouderijen (5) en de glastuinbouwontwikkelingen; al is het maximaal scenario vele malen lager dan de 'maximale invulling' in het vigerende bestemmingsplan. Door het invoeren van een omvormingsverbod in het nieuwe bestemmingsplan wordt de mogelijkheid om de 45 akkerbouw- en vollegrondstuinbouwbedrijven om te zetten in veehouderijen opgeheven, zodat de potentie van het nieuwe bestemmingsplan kleiner is dan het huidige plan.

De toename van de stikstofdepositie van de glastuinbouwbedrijven is overigens veel kleiner dan die van de veehouderijen. De extra uitstoot van stikstof uit de WKK-installaties is namelijk veel beperkter dan de toename door een aantal stuks vee. Daarmee is de toename van de veehouderij maatgevend.

Om te bepalen of sprake is van een uitvoerbaar scenario is getoetst aan de grenzen die hiervoor gehanteerd worden bij de verlening van Nb-wetvergunningen door het bevoegde gezag (provincie Noord-Holland) aan individuele agrariërs. Bij de behandeling van aanvragen en plantoetsen toetst de provincie Noord-Holland in eerste instantie aan het afstandscriterium van 10 kilometer. Indien een individueel agrarisch bedrijf buiten de afstand van 10 kilometer vanaf Natura 2000-gebieden ligt, wordt een Nb-wetvergunning niet noodzakelijk geacht. Indien een ontwikkeling wel binnen een afstand van 10 kilometer van een Natura 2000-gebied ligt maakt de provincie Noord-Holland gebruik van twee toetsgrenzen. Deze grenzen worden ook in het planMER benoemd. De provincie Noord-Holland hanteert een ondergrens van 0,051 mol N/ha/jr als grens voor het toetsen of een vergunning vereist is. Bij een 'toename' van de stikstofdepositie onder de 0,051 mol N/ha/jr is volgens de provincie Noord-Holland geen NB-wetvergunning vereist. De berekende depositie wordt als nul beschouwd. Bij een toename van de stikstofdepositie boven de 0,051 mol N/ha/jr, maar onder 0,5% van de kritische depositiewaarde van het betreffende habitatype geeft de provincie aan dat een initiatief vergunbaar is. Dit houdt in dat de provincie een vergunning verleent bij een toename tot 0,5% van de kritische depositiewaarde. Boven deze waarde wordt alleen een vergunning verleend indien uit een Passende beoordeling blijkt dat significante effecten zijn uit te sluiten.

Toename stikstofdepositie	Standpunt provincie Noord-Holland
toename < 0,051 mol N/ha/jr	geen NB-wetvergunning noodzakelijk
toename > 0,051 mol N/ha/jr, maar < 0,5% van Kdw	NB-wetvergunning noodzakelijk, situatie wordt als vergunbaar geacht
toename > 0,5% van de Kdw	Nb-wetvergunning noodzakelijk, passende beoordeling moet worden uitgevoerd om vergunbaarheid aan te

	tonen
--	-------

De meest stikstofgevoelige habitattypen in de Natura 2000-gebieden die in het planMER in beschouwing zijn genomen kennen een Kritische depositiewaarde (Kdw) van 714 mol N/ha/jr. Een toename groter dan 3,57 mol N/ha/jr valt daarmee boven de 0,5% van de meest kritische depositiewaarde voor de drie gebieden binnen de 10 km. Gezien de ligging ten opzichte van de Eilandspolder (3,7 km) is een overschrijding van deze grenswaarde waarschijnlijk in het maximaal scenario.

5.6 Programmatische aanpak stikstof

Op diverse bestuurlijke niveaus wordt gewerkt aan de Programmatische aanpak stikstof (PAS), die gericht is op het opheffen van de impasse, waarin stikstofdepositie leidt tot een verslechtering van de situatie voor habitattypen en -soorten en ontwikkelingen vragen om ruimte ten aanzien van stikstofdepositie. In dat kader wordt gewerkt aan de PAS. Deze wordt verankerd in de Natuurbeschermingswet en voorzien van verschillende bestuurlijke afspraken met betrekking tot de invulling van de ontwikkelingsruimte. De landelijke stikstofaanpak, de zogenaamde programmatische Aanpak Stikstof (PAS), komt in de loop van 2014 rond.

De PAS gaat uit van ontwikkelingsruimte en ontwikkelingsbehoefte. Daarbij fungeert de PAS min of meer als een depositiebank, waarin de ontwikkelingsruimte uitgegeven kan worden om in de ontwikkelingsbehoefte te kunnen voorzien. De protocollen voor de uitgifte van de ontwikkelingsruimte zijn in ontwikkeling en worden in bestuurlijke afspraken (tussen rijk en provincie) nader vastgelegd.

Ten behoeve van de PAS is een PAS-analyse uitgevoerd, waarin de combinatie van generieke maatregelen op het gebied van stikstofemissie met specifieke herstelmaatregelen in de Natura 2000-gebieden is beoordeeld. Op basis van deze maatregelen ontstaat een betere situatie voor de stikstofgevoelige habitats. In het PAS is rekening gehouden met economische groei. Een deel van de ontwikkelingsruimte mag ingezet worden om de economische groei te dienen. Protocollen hiervoor worden nog in bestuurlijke afspraken vastgelegd.

Voor de Natura 2000-gebieden in Noord-Holland zijn inmiddels PAS-analyses opgesteld, die onderdeel uitmaken van de concept beheerplannen voor de gebieden. De vaststelling van de beheerplannen wordt verwacht in 2014.

5.6.1 Toekomstige ontwikkelruimte

Uit de PAS analyse voor de Noord-Hollandse duingebieden komt naar voren dat er voldoende maatregelen in de duinen in aanmerking komen om de negatieve effecten van stikstofdepositie terug te dringen. Voor een groot deel gaat het om maatregelen die al jaren worden uitgevoerd, zoals het weghalen van struiken, het maaien, begrazen en plaggen. De provincie Noord-Holland, PWN en Staatsbosbeheer zullen medio 2014 een samenwerkingsovereenkomst afsluiten over de maatregelen die samenhangen met de stikstofproblematiek. De maatregelen die voor Natura 2000 nodig zijn, krijgen een plek in de beheernota.

De genoemde maatregelen zijn een aanvulling op de bedrijfsinterne maatregelen (generieke maatregelen) die binnen de agrarische sector genomen worden om de uitstoot van stikstof terug te dringen. Op grond van deze maatregelen ontstaat er ontwikkelruimte voor economische ontwikkelingen in het gebied. Per geval zal beoordeeld worden of ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de ontwikkelingsbehoefte. Met andere woorden: ten behoeve van de gewenste uitbreiding van een bedrijf wordt beoordeeld in hoeverre de stikstofsituatie hiervoor ruimte biedt. Beoordeling ervan zal plaatsvinden met behulp van de rekentools die in het kader van PAS beschikbaar komen.

5.6.2 *Eilandspolder*

Het beheerplan is door de provincie Noord-Holland op 14 mei 2013 in ontwerp vastgesteld. Het concept van het beheerplan is het enige beschikbare concept beheerplan, er zijn nog geen beheerplannen in concept gereed van Natura 2000-gebieden in de kuststrook (de PAS-analyses van deze gebieden zijn wel geraadpleegd).

Uit het concept beheerplan van Eilandspolder blijkt uit de PAS-analyse dat de generieke maatregelen en de voorgestelde herstelmaatregelen voldoende ontwikkelingsruimte bieden om te voorzien in de ontwikkelingsbehoefte. Dit betekent dat er voldoende ruimte is door de maatregelen om zowel te voorzien in de verbetering van de instandhoudingsdoelen als om ruimte te bieden aan een economische groei in het gebied. Deze economische groei is nog niet toegedeeld aan activiteiten met een ontwikkelingsbehoefte. In het beheerplan is echter opgenomen dat voldoende ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de ontwikkelingsbehoefte.

Ecologisch gezien zou het wenselijk zijn om in de Eilandspolder grootschalige, systeemgerichte maatregelen te nemen ter verbetering van de kwaliteit van water en bodem. Dat is echter in dit gebied, dat van nature al relatief voedselrijk is en waar agrarisch gebruik onmisbaar is voor het halen van andere Natura 2000 doelen (voor vogelsoorten van rijker grasland) en het weidevogelbeheer, niet mogelijk. Het is ook niet noodzakelijk om te voorkomen dat de kwaliteit en het oppervlak van het veenmosrietland de eerste beheerplanperiode verder achteruitgaat. De PAS-analyse van het stikstofprobleem voor Eilandspolder-Oost geeft aan dat met verbetering van het reguliere beheer voor dit habitatype al een belangrijke stap gezet wordt voor verbetering van het habitatype. In aanvulling zijn de beheer- en effectgerichte maatregelen *opslag verwijderen, vroeger in het seizoen maaien* en *lokaal plaggen* in het beheerplan opgenomen.

Volgens het landelijke PAS rekenmodel AERIUS komt in relatie tot het veenmosrietland in Eilandspolder-Oost tot aan 2030 meer ontwikkelruimte beschikbaar dan nodig is voor de voorziene ontwikkelbehoefte; er is dus sprake van een overschot. Die ontwikkelruimte is groter dan de verwachte ontwikkelbehoefte, dus zijn er bij de voorziene economische groei geen knelpunten te verwachten voor wat betreft de vergunningverlening in relatie tot stikstof (Ontwerp beheerplan Natura 2000 Eilandspolder | Provincie Noord-Holland, mei 2013).

Voor de ontwikkeling van de agrarische activiteiten in Heerhugowaard wordt ervan uitgegaan dat geen toename van het aantal dieren optreedt (zie paragraaf 5.5). De PAS-analyse toont aan dat er - weliswaar met te nemen herstelmaatregelen - ruim voldoende ruimte is voor economische groei. Gezien het uitgangspunt in het **realistische scenario** dat geen toename van het aantal dieren optreedt waren significante effecten reeds uitgesloten. Met de PAS-analyse blijkt zelfs ruimte te zijn om ook ontwikkelingen op te vangen die tot een (tijdelijke) toename van het aantal dieren leiden, bijvoorbeeld door het eerder vergroten van een bedrijf en het (wat) later beëindigen van een andere veehouderij. Significante negatieve effecten in het **realistische scenario** kunnen rekening houdend met de PAS-analyse uitgesloten worden. Voor alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden is door middel van de PAS-analyse vastgesteld dat in ieder geval de instandhoudingsdoelen gehaald kunnen worden, dit is niet waarschijnlijk bij het **maximaal scenario**.

5.7 **Cumulatie**

Nu geconcludeerd is dat significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten zijn is het niet nodig rekening te houden met cumulatie. Dit levert geen wezenlijk andere conclusie op. De autonome ontwikkelingen veranderen aan dit feit niets. Vandaar dat in de Passende Beoordeling verder niet wordt ingegaan op cumulatieve effecten. Zeker ook gezien het feit dat er binnen de PAS een toekomstige ontwikkelruimte voor de sector ontstaat.

6 Conclusies en aanbevelingen

Ten aanzien van de effecten op de Natura 2000-gebieden is in eerste instantie geanalyseerd of significante effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten. Dit blijkt voor een groot deel van de effecten mogelijk te zijn, met uitzondering van de effecten van uitstoot van stikstof.

Op voorhand waren deze significant negatieve effecten niet uit te sluiten, omdat:

- Er (zeer) stikstofgevoelige habitats of leefgebieden van soorten voorkomen;
- Eventuele planbijdrage in een overspannen situatie plaatsvindt;
- Er geen natuurlijke buffering van het systeem bestaat die het ecologische effect van een planbijdrage kan voorkomen of beperken;
- In een aantal Natura 2000-gebieden er een ontwikkeldoelstelling voor kwaliteit (en soms ook oppervlakte) is opgesteld;
- In de Natura 2000-gebieden soorten voorkomen die indirect gevoelig zijn voor stikstofdepositie

De genoemde effecten zijn in de passende beoordeling nader in beeld gebracht voor de relevante Natura 2000-gebieden: Eilandspolder, Abtskolk & De Putten, Noordhollands Duinreservaat en Schoorls Duinen.

De stikstofbelasting op de Natura 2000 gebieden in en in de omgeving van bestemmingsplan Buitengebied Heerhugowaard is in de huidige situatie al (veel) hoger dan de kritische depositiewaarde. Autonoom neemt de stikstofbelasting af, maar blijft boven de kritische depositiewaarde. Consequentie van de te hoge stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden is dat geen extra stikstofdepositie op de gebieden mogelijk is, zonder kans op significant negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden.

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is een stand-still situatie ten aanzien van het aantal dieren. Het bestemmingsplan biedt ruimte voor bouwen aan agrarische bedrijven, maar deze ruimte leidt niet tot een toename van het aantal dieren, omdat de randvoorwaarden daarvoor ontbreken (zie ook paragraaf 5.5). Het betreft in Heerhugowaard een grondgebonden veehouderij, waarbij de draagkracht van de grond (huiskavel, mestafzet en productie ruwvoerders) bepalend is voor de mogelijkheden voor de groei van de agrarische sector. Het houden van extra dieren is niet mogelijk gezien de huidige indeling van de agrarische sector, het omschakelen van akkerbouw naar veeteelt wordt evenmin toegestaan, net zoals nieuw vestiging van bedrijven. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten.

6.1 Aanbevelingen

In het buitengebied van Heerhugowaard is een groei van het aantal dieren uitgesloten doordat de ruimte voor agrarische activiteiten niet toeneemt en uitbreiding van de intensieve veehouderij is uitgesloten. Het bestemmingsplan biedt wel bouwruimte voor agrarische bedrijven. De gewenste flexibiliteit en onduidelijkheid over de bedrijven die nog groeien in de toekomst en de bedrijven die gaan stoppen leiden tot de wens om in het plan deze ruimte op te nemen. Dit is een bekend probleem bij de vaststelling van de bestemmingsplannen: deze plannen bieden ruimte die fictief ingevuld kan worden, maar die in feite slechts bedoeld is en gebruikt wordt om de feitelijk zeer beperkte ontwikkelingen (en veelal de afname van de agrarische sector) te kunnen faciliteren.

Als aanvullende waarborg voor het voorkomen van een toename van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden kan gekozen worden voor een koppeling van bedrijven met de wens om te groeien aan bedrijven die stoppen. Hierover wordt veel gesproken in de vorm van een depositiebank. Saldering binnen het plangebied is mogelijk, mits er een directe planologische koppeling bestaat tussen de sanering en de ontwikkelingen met toename. Saldering moet binnenplans of met een duidelijke koppeling naar het bestemmingsplan worden vastgelegd. Dit wordt momenteel in den lande op diverse manieren uitgetoet. Jurisprudentie laat zien dat saldering op zich mogelijkheden biedt bij projecten, maar dat er aan saldering, met name op planniveau, (nog) heel veel haken en ogen zitten. De PAS, die binnen afzienbare tijd in werking zal treden werkt als een depositiebank.

Maatregelen om de uitstoot van stikstof terug te brengen zijn niet vast te leggen in het bestemmingsplan. De Omgevingswet die later in werking zal treden biedt wellicht deze mogelijkheid wel, omdat in die wet niet een goede ruimtelijke ordening (uitgangspunt voor het bestemmingsplan), maar de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat. Technisch gezien zijn er allerlei mogelijkheden om in de bedrijfsvoering de uitstoot van depositie te verminderen.

- Toepassen van bronmaatregelen, zoals:
 - Eiwitarm voeren in de melkveehouderij;
 - Mestaanwending aanscherpen;
 - Emissiearme rundvee- en kalverstallen;
 - Luchtwassers op (intensieve) veehouderijen;
 - Beëindiging of verplaatsing van bedrijven met piekbelastingen;
- Compenseren van de emissie van de uitbreiding door verlaging van de emissie van bestaande stallen (saldering binnen één bedrijf).

In de praktijk zal de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet er ook voor zorgen dat bij uitbreiding of nieuwvestiging van veehouderijen geen toename van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden op zal treden. Daarmee worden dus ook (extra) effecten van stikstofdepositie en de kans op significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelen voorkomen. De genoemde maatregelen zijn echter niet in het bestemmingsplan vast te leggen. Hiervoor moeten aanvullende afspraken gemaakt worden die slechts op individueel (project)niveau mogelijk zijn. Het maken van deze afspraken in de toekomst geldt echter wel als belangrijke aanbeveling, omdat zeker in het kader van de PAS en de Omgevingswet hiervoor in de toekomst meer mogelijkheden beschikbaar lijken te komen en de situatie voor de natuur ermee verbeterd kan worden.

In paragraaf 5.7 is nader ingegaan op de PAS. Dit biedt meer mogelijkheden voor het gebied. De inwerkingtreding ervan ligt echter nog in de toekomst, maar zal naar verwachting begin 2014 van kracht worden.

Referenties

Dobben, van H., R. Bokkink, D. Bal en A. van Hinsberg. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden., Alterra-rapport 2397, Wageningen 2012

Velders, G.J.M., Aben, J.M.M., Jaarsveld, van, J.A., Pul, van, W.A.J., Vries, de, W.J., Zanten, van, M.C. (2010) Grootschalige stikstofdepositie in Nederland. Herkomst en ontwikkeling in de tijd, PBL

Natura 2000-doelen in de Noordzeekustzone Van doelen naar opgaven voor natuurbescherming Robbert Jak, Jacqueline Tamis Imares Wageningen UR. Imares 2011; Rapport C050/11

Atlas Natura 2000 Kustgebieden van Noord-Holland' van 't Veer & Hoogeboom, 2010.

Websites:

www.rivm.nl/nl/themasites/gcn

www.pbl.nl

www.synbiosys.alterra.nl

Bijlage 1; achtergrondgegevens per Natura 2000-gebied

Eilandspolder

Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen)
 Behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000 gebieden).
 Voor afgesloten zeearmen en randmeren behoud van de specifieke betekenis van de verschillende onderdelen voor habitattypen en vogels. Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in het deellandschappen Laagveen.

Compleetheid in ruimte en tijd

Alle successiestadia laagveenverlandingsstadia in ruimte en tijd vertegenwoordigd: overgangs- en trilvenen (trilvenen en veenmosrietlanden) H7140_A en H7140_B met onder meer grote vuurvlinder H1060, groenknolorchis H1903 en vochtige heiden (laagveengebied) H4010_B, blauwgraslanden H6410, galigaanmoerassen *H7210 en hoogveenbossen H91D0, in samenstelling met gemeenschappen van open water.

Plas-dras situaties voor smienten A050 en broedvogels zoals porseleinhoen A119 en kempiaan A151, kwartelkoning A122 en noordse woelmuis *H1340

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H6430B	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	=	=			
H7140B	Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	=	=			
Habitatsoorten							
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=		
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=		
H1340	*Noordse woelmuis	--	=	=	=		
Broedvogels							
A295	Rietzanger	-	=	=			230
Niet-broedvogels							
A034	Lepelaar	+	=	=		2	
A050	Smient	+	=	=		7000	
A052	Wintertaling	-	=	=		130	
A125	Meerkoet	-	=	=		480	
A140	Goudplevier	--	=	=		150	
A142	Kievit	-	=	=		1200	
A156	Grutto	--	=	=		170	

Schoorlse Duinen

Het gebied Schoorlse Duinen beslaat een strook kalkarme (en plaatselijk kalkrijkere) duinen die ligt tussen Bergen en de Hondsbossche Zeewering. Hier bevinden zich de hoogste duinen van ons land, tot maximaal 58 m boven zeeniveau. Het is een gevarieerd en uitgestrekt duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. In het westen liggen lagere zeereepduinen, gevolgd door een sterk geaccidenteerd landschap met uitgestrekte valleicomplexen, die over een grote oppervlakte zijn begroeid met dophei- en kraaiheivegetatie. De binnenduinrand is vrijwel geheel bebost. Een deel van deze bossen zijn oude loofbossen, een ander deel bestaat uit naaldbossen, die gezien de ouderdom en het lokaal voorkomen van zeldzame planten grote natuurwaarde hebben. In het zuidelijk deel lopen de boscomplexen door tot aan het buitenduin. In 1997 is ter hoogte van de Parnassiavallei een kerf aangebracht in de 100-150 m brede zeereep om zeewaterinvloed tot in de binnenduinen terug te brengen.

Dit gebied is op 23 december 2009 door de minister van LNV (nu EZ) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. De beroepstermijn liep van 19 februari tot en met 1 april 2010.

Instandhoudingsdoelstellingen		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.
Habitattypen				
H2110	Embryonale duinen	+	>	=
H2120	Witte duinen	-	>	>
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)		=	=
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	--	>	>
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	-	= (<)	>
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	-	=	>
H2150	*Duinheiden met struikhei		=	=
H2160	Duindoornstruwelen	+	=	=
H2170	Kruipwilgstruwelen	+	=	=
H2180A	Duinbossen (droog)	+	>	>
H2180B	Duinbossen (vochtig)	-	=	=
H2180C	Duinbossen (binnenduinrand)		=	=
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)		=	=
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	-	>	>
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	>	>

Noordhollands Duinreservaat

Het Noordhollands Duinreservaat is een karakteristiek voorbeeld van een Nederlands duinlandschap, zoals dat in de loop der eeuwen ontstaan is als gevolg van een samenloop van geologische, geomorfologische en klimatologische omstandigheden en menselijk handelen. Het is een biologisch, morfologisch, hydrologisch en landschappelijk geheel van duinen met natte en vochtige duinvalleien, duingraslanden, struwelen, bossen en ruigten. Het ligt op de overgang van de kalkrijke naar de kalkarme duinen. Het reservaat behoort in zijn algemeenheid tot de kalkrijke duinen; er is echter een verloop in kalkrijkdom te zien. Het meest noordelijke stuk, ten noorden van Bergen aan Zee, is, evenals het aangrenzende gebied Schoorlse duinen, kalkarm. De vegetatie weerspiegelt de kalkgehalten in de bodem: in het uiterst noordelijke deel komen kalkarme vegetaties met kraaiheide, kruipwilg, buntgras en dergelijke voor, ten zuiden van Bergen aan Zee overgaand in kalkrijke duingraslanden met duinsterretje en zeedorpenvegetaties, zoals bij Wijk aan Zee en Egmond aan Zee. Een aanzienlijk deel van het gebied is bebost met naaldbos en loofbos, die voor een deel zeer oud zijn.

Instandhoudingsdoelstellingen		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal paren
Habitattypen						
H2120	Witte duinen	-	>	>		
H2130A	*Grijze duinen (kalkrijk)	--	>	>		
H2130B	*Grijze duinen (kalkarm)	--	>	>		
H2130C	*Grijze duinen (heischraal)	--	>	>		
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (vochtig)	-	=	>		
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (droog)	-	=	=		
H2150	*Duinheiden met struikhei	+	=	=		
H2160	Duindoornstruwelen	+	= (<)	=		
H2170	Kruipwilgstruwelen	+	= (<)	=		
H2180A	Duinbossen (droog)	+	=	=		
H2180B	Duinbossen (vochtig)	-	=	>		
H2180C	Duinbossen (binnenduinderand)	-	=	=		
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)	-	>	=		
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	>	=		
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	-	>	=		
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	>	=		
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>		
H7210	*Galigaanmoerassen	-	=	=		
Habitatsoorten						
H1014	Nauwe korfslak	-	=	=	=	
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>	
Broedvogels						
A275	Paapje	--	>	>		5
A277	Tapuit	--	>	>		30